

**PROCEDURY
POSTĘPOWANIA W SYTUACJI WYSTĄPIENIA
PRZEMOCY I AGRESJI W SZKOLE**

Szkoła Podstawowa im. Ojca Konrada Stolarka w Rychtalu

Rozdział I

1. Przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw innej osobie, naruszające jej prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Nie musi się wiązać z fizycznymi obrażeniami.
2. Agresja oznacza skłonność do zachowań niepożądanych, jak np. atak, trudność kontrolowania negatywnych popędów i impulsów skierowanych przeciwko innym osobom, sytuacjom, poglądom. Może przybierać różne formy: od ataków fizycznych, jak przemoc w rozmaitych postaciach, do bardziej subtelnych zachowań m.in. krzyku, agresji słownej, złośliwości zachowania, mimiki czy gestykulacji.
3. Podstawowe formy przemocy to: przemoc fizyczna i słowna:
  - naruszenia nietykalności fizycznej innych osób,
  - bójki,
  - wymuszania, zastraszania, podżegania, groźby użycia przemocy, przezywanie, wyśmiewanie, poniżanie, grożenie, obmawianie, szantażowanie,
  - naruszenia godności osobistej innych osób (wulgaryzmy, wyzywanie, przemoc psychiczna),
  - stworzenia zagrożenia dla życia i zdrowia własnego i innych,
  - posiadania i używania niebezpiecznych przedmiotów (np. noża),
  - niszczenie szkolnego mienia lub cudzej własności
  - zamykanie w pomieszczeniach, wymuszanie pieniędzy;
  - przemoc bez słów – miny, wrogie gesty, izolowanie.
4. Wymienione w pkt 3. zachowania mogą wyczerpywać znamiona przestępstw z Kodeksu Karnego.

Rozdział II

1. W każdym przypadku, gdy uczeń jest świadkiem wypadku, pobicia, agresywnego zachowania bądź innego zdarzenia sprzecznego z normami i zasadami obowiązującymi na terenie szkoły, natychmiast zgłasza jego zaistnienie osobie dorosłej znajdującej się najbliżej zdarzenia:
  - a) pracownikowi szkoły,
  - b) nauczycielowi,
  - c) wychowawcy,
  - d) dyrektorowi szkoły.
2. Uczeń ma obowiązek podporządkować się poleceniom wszystkich pracowników szkoły.
3. Każdy pracownik szkoły, w zależności od charakteru zdarzenia, ma obowiązek postępować zgodnie z niniejszą procedurą.

Rozdział III

1. Ustala się następujący sposób postępowania w przypadku czynu o stosunkowo

niskiej szkodliwości (np. celowe popchniecie, kopniecie, wyzwanie):

pracownik szkoły:

- a) zdecydowanie, nie wdając się w dyskusję, przerywa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary,
- b) rozdziela strony,
- c) nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej,
- d) ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju interwencji,
- e) rozmawia z uczniem, zwracając mu uwagę na jego niewłaściwe zachowanie,
- f) zgłasza zaistniałe zdarzenie wychowawcy klasy;

wychowawca klasy:

- a) przeprowadza rozmowę z uczniem,
- b) w przypadku, gdy zdarzenie się powtórzy – upomina ucznia oraz dokumentuje ten fakt w dzienniku lekcyjnym,
- c) w przypadku braku reakcji ucznia na upomnienie – powiadamia rodziców oraz wnioskuje do dyrektora szkoły o objęcie ucznia oddziaływaniem psychologiczno – pedagogicznym.

Ustala się następujący sposób postępowania w przypadku czynu o dużej szkodliwości (np. stworzenie zagrożenia dla życia i zdrowia własnego lub innych, uszkodzenie ciała, itp.):

pracownik szkoły:

- a) stanowczo, słownie przerywa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary,
- b) rozdziela strony,
- c) nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej,
- d) ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju dalszej interwencji,
- e) udziela pierwszej pomocy ofierze zdarzenia i zabezpiecza miejsce zdarzenia,
- f) wzywa pomoc medyczną – w razie konieczności,
- g) powiadamia wychowawcę (w przypadku jego nieobecności dyrektora lub wicedyrektora) o zaistniałym zdarzeniu;

wychowawca:

- a) powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałym zdarzeniu,
- b) uczestniczy w wysłuchaniu stron,
- c) wnioskuje do dyrektora szkoły o objęcie ofiary i sprawcy pomocą psychologiczno – pedagogiczną,
- d) w porozumieniu z pedagogiem i dyrektorem szkoły (wicedyrektorem) uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o zapisy Statutu Szkoły;

dyrektor szkoły:

- a) powiadamia rodziców sprawcy i ofiary o zaistniałym zdarzeniu,
- b) wysłuchuje stron w obecności ich rodziców i wychowawcy,
- c) w przypadku zdarzenia powodującego uszkodzenie ciała wzywa policję,
- d) udziela upomnienia sprawcy zdarzenia,
- e) zapewnia ofierze i sprawcy pomoc psychologiczno – pedagogiczną.

Rozdział IV

W przypadku zachowań przemocowych stosuje się takie same zasady postępowania, jak w sytuacji zachowań agresywnych o dużej szkodliwości.

1. Pracownik szkoły podejmuje działania uniemożliwiające dalszą agresję, samodzielnie lub z pomocą innych pracowników szkoły odizolowuje sprawcę przemocy od ofiary.
2. W przypadku okaleczeń lub innego uszczerbku na zdrowiu ofiary udziela się jej pierwszej pomocy przedmedycznej.
3. Powiadamia się dyrektora, wychowawcę oraz pedagoga szkolnego o zaistniałym zdarzeniu.
4. Wychowawca lub pedagog powiadamia rodziców ucznia będącego sprawcą przemocy, przeprowadza rozmowę interwencyjną z uczestnikami zdarzenia oraz sporządza notatkę dotyczącą okoliczności zdarzenia, w tym propozycję sankcji wobec sprawcy zdarzenia w oparciu o zapisy Statutu Szkoły.
5. W sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu uczniów dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik wzywa pogotowie ratunkowe i powiadamia policję.

Rozdział V

W przypadku krzywdzenia dzieci:

Jeśli sprawcą jest pracownik szkoły:

Kiedy pracownik placówki ośmiesza, dyskryminuje, stosuje mobbing lub nierówno traktuje dziecko podejmowane są następujące kroki:

- a) dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę z dzieckiem i jego rodzicami. Ustala się plan pomocy dziecku, zapewniający mu bezpieczeństwo, określa się rolę opiekunów oraz zakres pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla ucznia, ewentualnie kieruje się rodziców do specjalistycznej placówki wsparcia;
- b) dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę z pracownikiem szkoły i ustala kontrakt zawierający działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz informuje o konsekwencjach niewłaściwego zachowania;
- c) ustalone kontrakty są wdrożone a sytuacja monitorowana.
- d) W sytuacji kiedy zaplanowane działania nie przyniosły efektu dyrektor szkoły podejmuje w stosunku do osoby krzywdzącej dziecko działania wynikające z Karty Nauczyciela lub Kodeksu Pracy.
- e) W sytuacji podejrzenia przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka dyrektor szkoły informuje pracownika placówki o posiadanej wiedzy ze zdarzenia oraz informuje o obowiązku złożenia zawiadomienia na policję lub do prokuratury.
- f) W przypadku popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka przez pracownika szkoły dyrektor składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.

Jeśli sprawcą jest osoba ze środowiska rodzinnego:

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

- a) Podjęcie działań interwencyjnych ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie lub zagrożone jest jego dobro (zaniedbanie fizyczne, psychiczne, konflikty okołorozwodowe zagrażające dobru dziecka, niezaspokajanie

podstawowych potrzeb dziecka, rodzic/opiekun prawny nadużywający substancji zmieniających świadomość):

b) kiedy pracownik szkoły zauważa symptomy krzywdzenia dziecku lub podejrzewa taką sytuację informuje o tym pedagoga lub psychologa szkolnego i/lub dyrektora szkoły;

c) psycholog lub pedagog przeprowadza rozmowę z dzieckiem, udziela mu wsparcia oraz prowadzi wywiad kierowany dostosowany do wieku dziecka, celem wyjaśnienia podejrzeń i zaobserwowania zaniedbań;

d) psycholog lub pedagog wraz z dyrektorem szkoły rozmawiają z rodzicem (w przypadku przemocy w rodzinie z rodzicem niekrzywdzącym) i przedstawiają formy i okoliczności krzywdzenia, informują o zachowaniach lub wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie krzywdzenia. Omawiane jest rola rodzica w podejmowaniu interwencji i wspieraniu dziecka. Rodzic otrzymuje wsparcie oraz informacje o placówkach świadczących pomoc w sytuacji przemocy lub krzywdzenia. Ponadto ustala się plan pomocy dziecku zapewniający mu bezpieczeństwo, określa się zakres pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla ucznia, ewentualnie kieruje do specjalistycznej placówki wsparcia. Ustala się również kontrakt zawierający działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz konsekwencje gdy zaplanowane działania nie przyniosą efektu;

e) w przypadku kiedy rodzic niekrzywdzący potwierdzi fakt stosowania przemocy wobec dziecka przez drugiego rodzica uruchomiana jest procedura „Niebieskiej Karty”. Koordynator z ramienia szkoły wypełnia formularz Niebieskiej Karty-A i zawozi go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Rodzic niekrzywdzący otrzymuje formularz - Niebieskiej Karty-B. Pedagog szkolny bierze udział w grupach roboczych Niebieskiej Karty;

f) w przypadku kiedy rodzice nie współpracują ze szkołą i istnieje podejrzenie, że niewłaściwie wykonują władzę rodzicielską dyrektor szkoły składa wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka;

g) w przypadku podejrzenia przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka dyrektor szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.

Jeśli sprawcą jest rówieśnik:

1. Wychowawca lub pedagog, psycholog przeprowadza rozmowę z osobą pokrzywdzoną, uczniem agresywnym, świadkami zdarzenia.

2. Pracownik szkoły sporządza notatkę z zaistniałej sytuacji i przekazuje ją pedagogowi szkolnemu.

3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na konieczność przeprowadzenia przez rodziców rozmowy z dzieckiem.

4. Jeśli zachowanie ucznia nie ulega poprawie, wychowawca zwraca się z pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica do szkoły i podczas spotkania:

a) przeprowadza rozmowę z rodzicem, pogłębiając wiedzę na temat ucznia, jego rozwoju intelektualnego, społecznego, emocjonalnego,

b) na prośbę wychowawcy w rozmowie może uczestniczyć pedagog szkolny, psycholog szkolny, specjaliści lub inni pracownicy szkoły w celu analizy przyczyn zaburzonego zachowania ucznia oraz pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych,

c) wychowawca sporządza notatkę z rozmowy lub kontrakt z rodzicami, które

podpisują wszyscy uczestnicy rozmowy.

d) W celu wyeliminowania zachowań niepożądanych nauczyciele i specjaliści uczący w klasie wymieniają się informacjami na temat zachowania ucznia/uczniów, ustalają formy pomocy psychologiczno - pedagogicznej uczniom, ustalają działania modyfikujące trudne zachowania ucznia sprawiającego trudności wychowawcze.

e) Zaplanowane i wdrożone działania monitoruje się, dokonując ewaluacji oraz planuje kolejne kroki oddziaływań.

f) W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji ucznia z rówieśnikami wychowawca wskazuje rodzicom potrzebę przeprowadzenia specjalistycznych badań psychologicznych, w celu otrzymania dalszych wskazówek dotyczących prowadzenia ucznia.

g) W sytuacji, gdy podjęte działania nie przynoszą pożądanego skutku, rodzice nie współpracują ze szkołą, nie dokonują zaleconych badań diagnostycznych, dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną ucznia.

Rozdział VI

W przypadku agresji impulsywnej /wybuchu złości/ u ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, należy podjąć działania:

1. Osoba będąca świadkiem agresywnego zachowania podejmuje działania mające na celu przerwanie zachowania. W razie potrzeby prosi o pomoc innego pracownika szkoły. Niezwłocznie informuje wychowawcę/nauczyciela lub pedagoga/psychologa.

2. Wychowawca/nauczyciel lub pedagog/psycholog przeprowadza z uczniem rozmowę interwencyjną, w przypadku „małego wybuchu złości”.

3. Jeśli wybuch agresji impulsywnej nie zmniejsza się wychowawca/nauczyciel i pedagog/psycholog podejmują interwencje wobec agresywnego ucznia, zmierzające do zaprzestania agresji. W razie potrzeby podejmują działania zapewniające bezpieczeństwo sobie, pozostałym uczniom i uczniowi:

a) docisk terapeutyczny (polega na chwilowym i częściowym ograniczeniu swobody ruchów);

b) unieruchomienie (polega na całkowitym pozbawieniu swobody ruchów);

c) izolacji od grupy (wyprowadzenie ucznia do innej sali lub wyprowadzenie pozostałych uczniów z klasy, w celu wyciszenia dziecka agresywnego).

4. W przypadku dalszej eskalacji agresji ucznia wychowawca/pedagog/psycholog telefonicznie informuje rodzica o zaistniałej sytuacji i prosi o niezwłoczne przybycie do szkoły.

5. W przypadku niemożności niezwłocznego przybycia do szkoły rodzica, wychowawca/pedagog/psycholog po uprzednim poinformowaniu rodzica oraz dyrektora/wicedyrektora szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.

6. Wychowawca/pedagog/psycholog przekazuje informacje o zdarzeniu pracownikom pogotowia.

7. Ze zdarzenia wychowawca/pedagog/psycholog sporządza notatkę służbową.

8. Dyrektor szkoły wzywa rodziców ucznia na spotkanie, w celu ustalenia konsekwencji zgodnych ze Statutem Szkoły oraz opracowania ewentualnego planu pomocy uczniowi i podjęcia kolejnych kroków oddziaływań wobec dziecka.

Rozdział VI

W sytuacji kiedy nauczyciel/pracownik obsługi jest ofiarą przemocy (znieważenie nauczyciela, upokorzenie), należy podjąć działania:

1. Nauczyciel/pracownik obsługi, który jest ofiarą przemocy ze strony uczniów, nie powinien ukrywać tego faktu. Powinien natomiast ujawnić zdarzenie, zanim wróci na lekcje do tej samej klasy.
2. Pokrzywdzony nauczyciel/pracownik obsługi przekazuje informację o zdarzeniu psychologowi/pedagogowi/dyrektorowi szkoły o zaistniałym zdarzeniu związanym z agresją uczniów. Pokrzywdzony nauczyciel/pracownik obsługi sporządza notatkę służbową.
3. Dyrektor szkoły razem z nauczycielem/pracownikiem obsługi rozmawia z każdym sprawcą przemocy. Każdy uczeń ponosi indywidualną odpowiedzialność za swoje czyny.
4. Dyrektor szkoły wzywa rodziców uczniów i informuje ich o zdarzeniu.
5. Sprawcy zostają ukarani zgodnie z zapisami Statutu szkoły.
6. Jeśli została naruszona godność nauczyciela/pracownika obsługi i zachodzi podejrzenie, że zostało złamane prawo, nauczyciel powiadamia policję.

Rozdział VII

Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania rodziców i innych osób dorosłych przebywających na terenie szkoły wobec uczniów.

1. Nauczyciel/ pracownik szkoły podejmuje próbę przerwania zachowania agresywnego i wstępnego rozpoznania okoliczności zdarzenia.
2. Nauczyciel/ pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji.
3. W przypadku, gdy osoba dorosła nie zaprzestała zachowania agresywnego, dyrektor szkoły zawiadamia policję.
4. W sytuacji wyjątkowej (zagrożenia życia, braku dykcji w godzinach zajęć popołudniowych w szkole) nauczyciel/pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia policję.